

Notat

Fra:	Anne Jensen, KS - avdeling helse og velferd	Dato: 18.09.1012
Til:	Regionlederne i KS	

Hørings-saken om endringer i barnevernloven

Dette notatet inneholder en kort beskrivelse av noen forslag som KS mener vil få stor betydning for kommunene, og som vi håper at så mange som mulig vil vurdere når de gir sine høringssvar. Vi har også kommentert og stilt noen spørsmål til forslagene.

1. Endringer i finansieringsordningen i barnevernet

Departementet foreslår at finansieringsordningen innrettes slik at kommunene betaler en tilnærmet lik prosentandel av de ulike tiltakenes faktiske kostnader. Det foreslås en gradvis økning av egenandelen for institusjonsplasser. Eksempelvis til 30 pst, det vil si rundt 800 000,- per år. Det er ikke utredet hvilke konsekvenser en evt. økning i egenandel vil påvirke bruken av institusjoner. Departementet sier det vil bli arbeidet videre med endringer i finansieringsordningen også for andre barneverntiltak.

Forslaget om endringer i betalingsordningen er begrunnet med at en overføring av midler (fra Bufetat til kommunene) betyr et større kommunalt ansvar, både faglig og økonomisk. Kommunene vil bli mer kostnadsbevisste, og dermed vil risikoen for kostnadsvekst i barnevernet bli mindre (antar at det siktes til veksten i det statlige barnevernet?)

I følge høringssaken er bildet i dag omtrent slik:

- Institusjon: Ca. 400 000,- i årlig kommunal egenandel, dvs ca. 15 pst av den totale utgiftene for en institusjonsplasser (ca. 2,5 mill per plass)
- Fosterhjem med statlig forsterkning: Ca. 320 000,- årlig i kommunal egenandel, dvs ca. 37 pst av den totale utgiften (ca. 800 000,- per hjem).
- Statlige hjemmebaserte tiltak: Varierende kommunal egenandel, men ofte sterkt subsidiert.
- Statlig barnevern bruker ca. 290 mill årlig på hjemmebaserte tiltak.

Kommentar/vurdering fra KS:

Kommunenes bruk av institusjoner har gått ned hvert år fra 2007. Fra 2010 til 2011 var nedgangen på nesten 7 pst, til tross for en økning i barn i barnevernet. Det er vanskelig å finne forskningsmessig belegg for at kommunene velger institusjoner av «bequemmelighetshensyn» (som det antydes i høringssaken).

Når det gjelder fosterhjem er det sånn at kommunene legger ut for alle kostnader, og søker Bufetat om å få dekket utgiftene ut over egenandelen. Mange kommuner er kritiske til Bufetats refusjonspraksis. De forteller at den kan være uforutsigbar; det er ikke nødvendigvis sånn at alle kostnader

knyttet til fosterhjemsplasseringen blir «godtatt» av Bufetat. Dette er et område hvor mange kommuner forteller om dobbeltarbeid og konflikter. En del kommuner har uttrykt at de ønsker en gradvis overføring av statlige ressurser til fosterhjem, så de selv kan bestemme hvilke forsterkningstiltak som er best egnet i det enkelte tilfellet.

Hjemmebaserte tiltak er et kommunalt ansvar, og det er rimelig at ressursene også ligger der. Da kan kommunene velge om de skal etablere tiltak selv (evt. interkommunale tilbud). Eller om de skal kjøpe av staten eller av andre tilbydere. Slik KS ser det er det viktig å påpeke at ressurser til hjemmebaserte tilbud i Bufetat ikke bare er de pengene som går til tiltak. Fagteam og regionkontor bruker mye ressurser på administrasjon, rådgivning, fagutvikling osv knyttet til de hjemmebaserte tiltakene. Det må være en forutsetning at det skjer en reell ressursforskyvning til kommunene.

Spørsmål:

- Hvilke konsekvenser vil en økning i institusjonsandelen kunne få for kommunene? Departementet nevner en tre-dobling (altså egenandel på rundt 1,2 mill per barn i året).
- Hvordan bør en mulig ressursforskyvning fra Bufetat til kommunene skje? I hvilket tempo bør det skje? Hvilke forutsetninger må i så fall ligge til grunn (faglig bistand, beredskap osv)?

2. Faglig samhandling mellom stat og kommune

Departementet foreslår at kommunenes faglige ansvar skal bli tydeliggjort. Det foreslås at Bufetat avviker sine ulovfestede oppgaver. Det vil si: faglig råd- og veiledning i enkeltsaker, utredningsbistand, samt ordningen med refusjon av utgifter til hjelpetiltak. Hørings-saken beskriver at de statlige fagteamene utfører betydelig råd- og veiledningsarbeid i enkeltsaker i dag. I stedet foreslås det at statlig barneverns arbeid for å bidra til et likeverdig tilbud foregår i form av generell faglig utvikling og veiledning. Eksempelvis i form av: utarbeidelse av felles standarder og veiledning på hva som er god saksbehandling og kvalitet i det kommunale barnevernet. I tillegg skal staten gi opplæring i kartleggingsmetodikk, utredningsmaler etc.

Departementet ønsker å slå fast at utredninger er et kommunalt ansvar, og at Bufetat derfor ikke bør bistå kommunene. Bufetat skal likevel kunne etterspørre ytterligere utredning fra kommunenes side, som ledd i den faglige dialogen. Departementet foreslår at statlig barnevern gis forskriftshjemmel til å pålegge kommunene å utrede barnet på en bedre måte.

Høringsutkastet sier lite om hvordan staten tenker seg å organisere – å skille på – rollen som tjenesteleverandør for kommunene, og rollen som fagutvikler for kommunebarnevernet.

KS sin vurdering/aktuelle spørsmål til kommunene:

Ambisjonen om et tydeligere barnevernansvar for kommunene er bra, men det er vanskelig å få tak i hva høringsnotatet egentlig foreslår, og dermed vurdere konsekvensene. Det virker – i hvert fall slik KS ser det – at et evt. tydeligere faglig ansvar for kommunene, blir kompensert med mer statlig kontroll og styring. Forslaget om at staten skal ha en «tilsynsoppgave» i form av forskriftshjemlet mulighet til å kreve ytterligere utredning, gjør det legalt å overprøve kommunenes vurderinger. At det skal gi en god ramme for bedre samhandling mellom kommunalt og statlig barnevern er vanskelig å se. Etter KS sine mening er dette et uakseptabelt forslag.

Høringsnotatet har i svært liten grad tatt hensyn til at kommunene har ulike behov for de statlige tilbudene. Det er bra at det slås fast hva som er kommunenes tydelige ansvar. At det statlige barnevernet dermed skal måtte ha nøyaktig det samme tilbudet til alle kommuner i landet, er vanskeligere å forslå. Alt i alt legges det opp til et mer standardisert Bufetat.

Etter KS sin mening legges det opp til en problematisk dobbeltrolle for det statlige barnevernet. På den ene siden har Bufetat et «sørge-for»-ansvar overfor kommunene: ved å sørge for at kommunene har tilgang på gode fosterhjem og et differensiert - og tilstrekkelig- institusjonstilbud. På den andre siden legger høringssaken opp til at Bufetat skal «styre» kommunene gjennom ulike normerende dokumenter om hva som er godt barnevernarbeid i kommunene.

De statlige fagteamene er ikke nevnt i barnevernloven, og høringssaken sier lite om deres rolle framover. Det antydes imidlertid at Bufetat vil trenge mer ressurser for å ivareta nye oppgaver (den generelle veiledningen overfor kommunene). KS har lyst til å stille spørsmål om ikke hele ordningen med statlige fagteam bør revurderes.

Spørsmål:

- Hvordan ser kommunene på forslaget om forskriftshjemmel for statlig barnevern til å kreve ytterligere utredninger? Hvilke konsekvenser kan det få?
- Hvordan ønsker kommunene at organiseringen av – og innholdet i – de statlige fagteamene skal se ut? Kan de overtas av kommunene? Evt. fortsatt være et statlig tilbud om bistand i enkeltsaker (der hvor geografi/kommunestørrelse tilsier det). Barnevernpanelet foreslo å opprette «Barnevern-KRIPPOS»; team som rykker ut til kommunene i vanskelige saker, etter behov. Er det noe å følge opp?
- Hva med kompetansesentrenes/andre fagmiljøers rolle i fagutviklingsarbeidet. Hvordan kan kommunene få en tydeligere rolle som «bestillere» av fagutvikling.

Litt om saksgangen videre

KS er interessert i alle synspunkter som kommunene har i denne saken. Den 28.september arrangeres det et høringsmøte med et utvalg kommuner. Reaksjoner og innspill fra det møtet vil bli presentert for departementet. Den 5. oktober sender vi ut en oppsummering av kommunenes og KS' foreløpige vurderinger fra høringsmøtet. Den 30.oktober skal høringssaken behandles i hovedstyret i KS.

Ta kontakt med Anne Jensen hvis du har innspill, kommentarer eller spørsmål.

E-post: anne.jensen@ks.no

Tlf: 24 13 28 24/95 94 81 54